

Linn Eilertsen
02.10.2023

Oppgradering av nettanlegg i Modalen - Forholdet til naturmangfoldloven

Bakgrunn

Statnett har søkt konsesjon om å bygge ny transformatorstasjon i Modalen Kommune som skal plasseres rett sør for dagens Modalen koblingsstasjon. Krossdalen transformatorstasjon vil få et spenningsnivå på 420 kV. Som følge av Statnetts omlegging til 420 kV søker Eviny Fornybar om å gjennomføre spenningsoppgradering i Steinsland kraftverk og Nygard pumpekraftverk med tilhørende produksjonsrelaterte nettanlegg, dvs at dagens ledning mellom Nygard-Modalen ønskes oppgradert fra 300 kV til 420 kV.

Den nye Krossdalen transformatorstasjon ligger noe sør for dagens stasjon og Statnetts ledning mellom Modalen og Refsdal skal flyttes tilsvarende (**Figur 1**). Statnett vil bygge en ny endemast utenfor stasjonen og Eviny planlegger å overta Statnetts mast 114 på ledningen Modalen-Refsdal.

Figur 1. Blå linje viser grensen til Fjellheimen Villreinområde. Stiplet blå linje er dagens trasé, stiplet grønn linje viser ny trasé mot Krossdalen.

Anleggsarbeidene knyttet til omsøkt tiltak vil i all hovedsak skje i eksisterende ledningstrase til Nygard - Modalen, og parallelt med Statnett sitt arbeid i området. Tiltaket vil i liten grad medføre nye arealbeslag, i anleggsfasen skal eksisterende riggområder benyttes, men ved den nye transformatorstasjonen er det behov for midlertidig lager og helikopterplass på 2-3 daa. Arbeidet

ellers består av helikoptertransport, arbeid i master, nybygging av mast, reparasjon og bygging av fundamenter, samt strekking av liner.

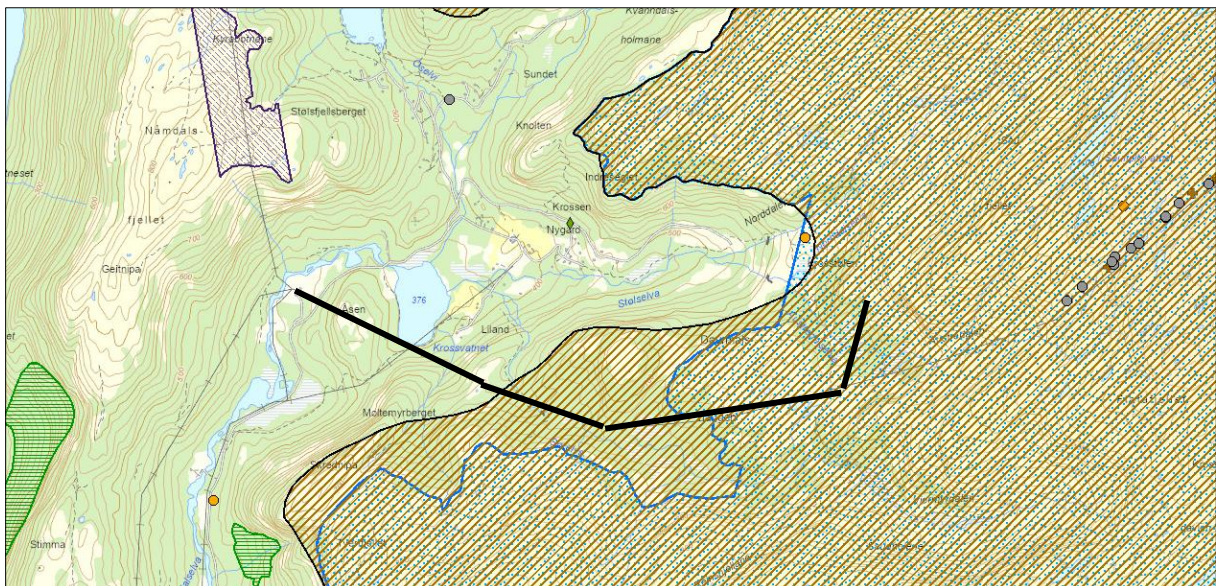
Anleggsarbeidet vil medføre betydelig økning i støy fordi det skal benyttes helikoptertransport til og fra riggområder, i tillegg til transport på eksisterende veier med bil. Det vil også bli en permanent økning i støy fra ny luftlinje (koronastøy), men det er beregnet at samlet støy fra de to linjeføringene vil ligge under Statnetts mål på 50 dB. Oppgradering fra dagens 300 kV til 420 kV vil også medføre mer synlige luftledninger.

Forholdet til naturmangfoldloven

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget

Naturmangfoldlovens § 8 sier at kunnskapsgrunnlaget knyttet til områder der det er planer om nye inngrep skal være vitenskapelig basert. Samtidig skal kunnskapen være tilstrekkelig og relevant for beslutninger.

Det finnes noe informasjon om naturmangfoldet fra før i Miljødirektoratets Naturbase og i Artsdatabankens Artskart (**Figur 2**). Dagens ledning går inn et leveområde for rein, en art som har status som ansvarsart og som nær truet (NT) på rødlisten for arter i Norge (Artsdatabanken 2021a). Det er ikke avgrenset andre funksjonsområder for arter av nasjonal forvaltningsinteresse i en radius på 1000 meter fra det aktuelle influensområdet. Siden tiltaket ikke medfører nye tekniske inngrep i leveområdet for rein vurderes det å ha liten påvirkning. Miljøavdelingen ved Statsforvalteren i Vestland anser sannsynligheten som meget lav for at anleggsarbeidene skal påvirke villreinbestanden i området. Eviny har vært i kontakt med Villreinnemda for Fjellheimen. De opplyser at generelt sett er arealene i Modalen lite brukt av villrein i nyere tid. Ingen av tiltakene er i nærheten av kalvingsområder.

Figur 2. Utklipp fra Naturbase viser at dagens ledning (svart linje) går inn i leveområde for villrein (brun og blå skravering). Brun skravering viser funksjonsområdet for rein, blå skravering viser grensen for Fjellheimen Villreinområde.

Det er ikke registrert verneområder eller naturtyper etter DN-håndbok 13 eller MDs NiN-instruks i influensområdet.

I Artskart foreligger det en del observasjoner av ulike fuglearter fra influensområdet (**Tabell 1**), de fleste er vanlig forekommende arter, bare to er vurdert som nær truet (NT) og fem har status som ansvarsarter (mer enn 25 % av bestanden er i Norge). Selv om alle fuglearter kan kollidere med kraftledning, er noen arter mer utsatt enn andre (Lislevand 2004). De dårligste flygerne ser ut til å være blant de artene som er mest utsatt for kollisjoner, dvs. rikser, traner og hønsfugler. Andre fuglegrupper som er kjent å ofte kollidere med luftlinjer er ender, svaner, gjess og noen vadere. Levested er enda et moment som spiller inn. For eksempel er rovfugler som lever i åpent lende mer utsatt for kollisjoner enn skoglevende arter (Harness 2001).

Av de 42 fugleartene som er registrert i influensområdet vurderes 6 å ha kollisjonsrisiko med kraftledninger (**Tabell 1**), på bakgrunn av at de er «dårlige» flygere, rovfugler eller ugler.

Støy er også en problemstilling for fugl, noen arter er sårbare for forstyrrelser i hekkeperioden. Fjellvåk er eneste observerte fugleart i influensområdet som er på listen over sensitive fuglearter det bør tas hensyn til i hekkeperioden (Multiconsult 2008), men det er ikke kjent at fjellvåk faktisk hekker i dette området. Multiconsult anbefaler en hensynssone på 500 meter for fjellvåk når det gjelder støy fra helikoptertransport. Observasjonen av fjellvåk er ca. 1000 meter nordøst for den aktuelle luftlinjen og basert på dagens kunnskap er det lite sannsynlig at anleggsarbeidet vil ha negative konsekvenser for eventuelt hekkende fjellvåk.

Om annet dyreliv i området finnes det lite informasjon fra før og man kan bare anta at faunaen består av vanlige arter for regionen. Det er ikke kjent at det finnes artsforekomster unntatt offentlighet i influensområdet.

§ 9 Føre-var-prinsippet

Føre-var-prinsippet gjelder for plan- eller byggesaker der kunnskap om det biologiske mangfoldet ikke er tilfredsstillende. I henhold til Naturmangfoldloven (jf. §§ 8 og 9) kan myndigheter om nødvendig kreve at tiltakshaver gjennomfører undersøkelser med sikte på å forbedre kunnskapsgrunnlaget. Kunnskapskravet skal stå i rimelig forhold til sakens karakter og risikoen for at det planlagte tiltaket kan skade naturmangfoldet.

Det er ikke foretatt egne undersøkelser av fugl i forbindelse med dette prosjektet, og det finnes noe informasjon fra før. Kunnskapen om sårbare fuglearter vurderes å være noe mangelfull, men tilstrekkelig i forhold til sakens karakter og risiko for skade. Dersom det gjennomføres gode avbøtende tiltak vil tiltaket ha minimale konsekvenser for fugl. Et godt tiltak vil være å unngå helikoptertransport i den generelle hekkeperioden for fugl, det vil si fra mars til juli.

§ 10 Økosystemtilnærming og samla belastning

Naturmangfoldloven har gjennom § 10 innført et krav om å vurdere sumvirkninger av tekniske inngrep på biologisk mangfold. Det skal vurderes om tilstanden og bestandsutviklingen til arter/naturtyper kan bli vesentlig berørt. I vurderingen av samlet belastning bør det legges vekt på om det er andre tiltak som påvirker de samme artene/naturtypene i området.

Siden det er snakk om oppgradering av en eksisterende luftlinje vil ikke tiltaket medføre økt belastning på naturtyper.

De fleste fugler og pattedyr har ganske høy toleranse for støy, men noen arter er svært sårbare, spesielt i hekke- eller yngleperioden. Dersom man legger helikoptertransport utenom den sårbare

hekkeperioden, vil ikke den samlede belastningen på fugleartene i influensområdet øke. Oppgradert linje vil også bli mer synlig og kan redusere kollisjonsrisiko for fugl i forhold til dagens situasjon.

Tabell 1. Oversikt over observasjoner av fugl i influensområdet (ca. 1000 meter) til oppgradering av luftlinje mellom Nygard-Modalen. Hentet fra Artskart 28.09.2023. Rødlistestatus og ansvarsarter etter Artsdatabanken (2021 a og b). Følsomhet for støy jf. Multiconsult mfl. (2008).

Norsk navn	Rødlistestatus	Ansvarsart	Kollisjonsrisiko	Følsom for støy
Bjørkefink	Livskraftig (LC)	X		
Blåmeis	Livskraftig (LC)			
Bokfink	Livskraftig (LC)			
Buskskvett	Livskraftig (LC)			
Dompap	Livskraftig (LC)			
Dvergfalk	Livskraftig (LC)		X	
Fjellrype	Livskraftig (LC)	X	X	
Fjellvåk	Livskraftig (LC)	X	X	X
Fjæreplytt	Livskraftig (LC)			
Fossefall	Livskraftig (LC)			
Gjerdsmett	Livskraftig (LC)			
Gjøk	Nær truet (NT)			
Grønnsisik	Livskraftig (LC)			
Gråsisik	Livskraftig (LC)			
Gråspett	Livskraftig (LC)			
Gulsanger	Livskraftig (LC)			
Haukugle	Livskraftig (LC)		X	
Heilo	Nær truet (NT)	X		
Heipiplerke	Livskraftig (LC)			
Jernspurv	Livskraftig (LC)			
Kjøttmeis	Livskraftig (LC)			
Linerle	Livskraftig (LC)			
Lirype	Livskraftig (LC)	X	X	
Løvmeis	Livskraftig (LC)			
Løvsanger	Livskraftig (LC)			
Munk	Livskraftig (LC)			
Måltrost	Livskraftig (LC)			
Nøttekråke	Livskraftig (LC)			
Ravn	Livskraftig (LC)			
Ringtrost	Livskraftig (LC)			
Rødstjert	Livskraftig (LC)			
Rødstrupe	Livskraftig (LC)			
Rødvingetrost	Livskraftig (LC)			
Sivspurv	Livskraftig (LC)			
Snøspurv	Livskraftig (LC)			
Spettmeis	Livskraftig (LC)			
Steinskvett	Livskraftig (LC)			
Stjertmeis	Livskraftig (LC)			
Strandsnipe	Livskraftig (LC)			
Trekryper	Livskraftig (LC)			
Trepiplerke	Livskraftig (LC)			
Tårnfalk	Livskraftig (LC)		X	

§ 11 Tiltakshaver betaler

Naturmangfoldlovens § 11 pålegger tiltakshaver å bære kostnadene ved miljøforringelse. Det er tiltakshaver som dekker eventuelle kostnader for å hindre eller avgrense skader på naturmangfoldet.

§ 12 Miljøforsvarlege teknikker

I lovens § 12 er det gitt retningslinjer om at det skal velges teknikker, driftsmetoder og lokalisering som gir det beste samfunnsmessige resultatet, der hensyn til naturmangfoldet er en viktig faktor. Anleggsfasen bør utføres så skånsomt og miljøvennlig som mulig.

Referanser

Artsdatabanken 2021 a. Norsk rødliste for arter 2021.

<https://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/>. Nedlastet 28.9.2023.

Artsdatabanken 2021 b. Ansvarsarter – Rødlista i et europeisk perspektiv. Norsk rødliste for arter 2021. <https://www.artsdatabanken.no//rodlisteforarter2021/fordypning/ansvarsar..> Nedlastet 28.09.2023.

Harness, R. E. 2001. Effectively retrofitting power lines to reduce raptor mortality. S. 29-45 i: Carlton, R. G. (red.), Avian Interactions With Utility and Communication Structures. Proceedings of a workshop held in Charleston, South Carolina, December 2-3, 1999. EPRI technical report.

Lislevand 2004. Fugler og kraftledninger. Metoder for å redusere risikoen for kollisjoner og elektrokusjon. NOF Rapport nr 2-2004. 30 s.